

יחידה 17: ראש השנה פרק ב משנה ז

קידוש החודש על ידי בית הדין

משנה זו מתארת את קידוש החודש עצמו על ידי בית הדין. זהו אירוע משמעותי ונעשה נסיון להעביר מעט מכך לתלמידים.

משך הוראה מומלץ: שני שיעורים

מטרות

1. הישג **מבנה**: התלמיד ימקם את המשנה בציר קידוש החודש, כלומר, יבין שהמשנה מתייחסת להכרזת קידוש החודש שנעשית אחרי קבלת העדות.
2. הישג **מושגי תוכן**: התלמיד ידע מהי כוונת המשנה במילים "נראה בזמנו", "כבר קדשוהו שמים".
3. הישג **מבנה**: התלמיד ידע לבנות בעצמו את תרשים הכאמד"ט לחלק השני של המשנה, תרשים שדומה לפרק א משנה ה.
4. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד יבין מהן הדעות השונות המופיעות במשנה ומהי נקודת המחלוקת ביניהן וטעמיהם.
5. הישג **תורת חיים**: התלמיד יבין שלקדש פירושו לייחד לקדושה, ויחשוב כיצד הוא מביא לידי ביטוי את קדושת ראשי החודשים.

פתיחה

חשוב לראות שוב עם התלמידים את ציר הזמן ולמקם את המשנה במקום המתאים. המשנה עוסקת במה שמתרחש לאחר שקיבלו עדות על החודש. לא מספיק שקבלו את העדות בשביל שיתחיל חודש חדש, אלא יש צורך בכך שבית הדין יקדש את החודש. על קידוש החודש על ידי בית הדין לומדים במשנה זו.

גוף השיעור

א. מבנה

החלוקה לרישא וסיפא במשנה זו אינה קלה, לכן במשימה 1 ראשית ניתנות לתלמידים הכותרות, ובעזרתן הם מתבקשים לחלק את המשנה לשני החלקים. החלק השני מתחיל במילים 'בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו', שם מתחילה המחלוקת בין ת"ק לרבי אלעזר ברבי צדוק.

ב. הבנה ופרשנות – הרישא של המשנה

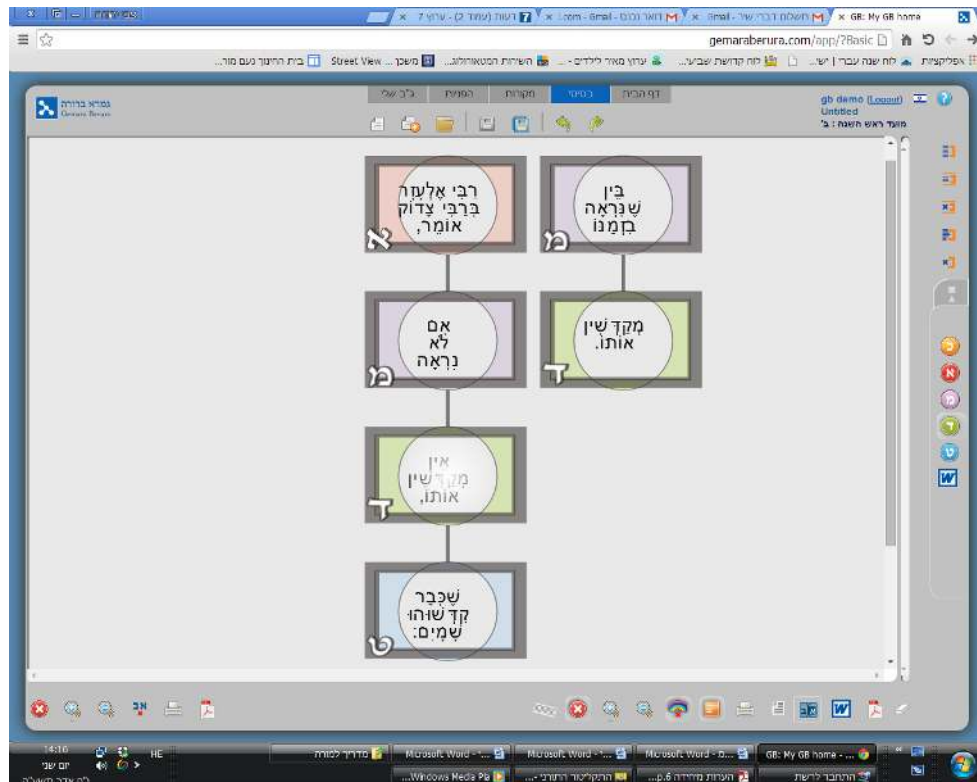
התיאור של ניר של מעמד קידוש החודש בא כדי לנסות להעביר את האווירה ואת ההתרגשות סביב אירוע קידוש החודש. זהו שיא בתהליך וחשוב שהתלמידים יחושו בכך. לכן גם במשימה 2 שבה צריך להמשיך את התיאור של אלעד על קידוש החודש כדאי לעודד את התלמידים להעביר את ההתרגשות שאלעד מרגיש בזמן קידוש החודש.

השיחה בין תמר לבין אביה מטרתה להדגיש שאין מדובר רק בצעד טכני של קביעה. לצורך כך לא היה צורך בטקסט מרשים ומשמעותי כל כך. מדובר כאן על העברה של קדושה, ישראל הם שמקדשים את הזמנים. לקדש דבר זה לייחד אותו לקדושה. מדובר על פעולה מהותית ולא טכנית.

משימה 3 מעבירה את העיקרון הזה לעניינים מעשיים: ראש החודש נעשה מקודש בעקבות ההכרזה, והשותפים בהכרזה הינם בית הדין שאומר מקודש, והעם שנוכח שם שאומר מקודש מקודש, ובאמצעות תהליך זה מעבירים את הקדושה לראש החודש ולשאר המועדים שתלויים בו.

ג. מבנה – הסיפא של המשנה

לסיפא של המשנה מבנה דומה למשנה בפרק א משנה ה. בניית התרשים פשוטה אך בהבנתו יש לשים לב מהי בדיוק נקודת המחלוקת: על איזה מקרה הם מסכימים ועל איזה הם חולקים. להלן התרשים בצורתו הפשוטה:

אפשר גם לקשר בין רבי אלעזר ברבי צדוק לבין שנראה בזמנו מכיוון שהוא מתייחס לחלק מן המקרה הזה, אך כך נראה לנו פשוט יותר.

ד. הבנה ופרשנות

כפי שאמרנו מציאת נקודת המחלוקת כרוכה בשני שלבים: לזהות במה מסכימים ולזהות במה חולקים. במשנה שלפנינו התנאים מסכימים במה שיש לעשות אם נראה בזמנו, וחולקים במה יש לעשות אם אינו נראה בזמנו.

משימות 6-7 מוודאות הבנה של הדעות השונות. במשימה 6 זהו הכלל, ובמשימה 7 זה היישום שלו בשני המקרים.

השיחה בין הילדים עוסקת בטעמים לדעות, מופיעה בה התחלה של הסבר, שהתלמידים צריכים להמשיך במשימה 8: כיוון שיש רק שתי אפשרויות לאורך של חודש לפי התורה, או עשרים ותשעה יום או שלושים, לכן, לפי דעת רבי אלעזר ברבי צדוק, אם לא קדשו את החודש ביום השלושים (מה שאומר שהחודש הקודם היה חסר) ברור מאליו שהחודש הוא של שלושים יום וראש החודש חל למחרת ואין צורך לקדש אותו. לכך הכוונה במילות המשנה 'שכבר קדשוהו שמים'.

ה. תורת חיים

מתוך הלימוד על תהליך קידוש החודש התלמידים יכולים להבין עוד יותר את הייחודיות של ראש החודש, וללמוד לייחד את היום הזה. ההצעות של הדמויות כיצד הן מייחדות את ראש החודש הן אפשריות, כדאי לעודד את התלמידים להציע הצעות נוספות שהם יכולים ליישם.